ВИСНОВОК
ПРО НАУКОВУ НОВИЗНУ, ТЕОРЕТИЧНЕ ТА ПРАКТИЧНЕ ЗНАЧЕННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ДИСЕРТАЦІЇ

аспіранта Григоренка Андрія Дмитровича
на тему «Комплексний підхід до організації та управління залізничними пасажирськими перевезеннями», поданої на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 073 – Менеджмент із галузі знань 07 – Управління та адміністрування

Дисертація Григоренка Андрія Дмитровича на тему «Комплексний підхід до організації та управління залізничними пасажирськими перевезеннями» виконана на кафедрі «Економіка та менеджмент» факультету «Управління енергетичними та економічними процесами» Українського державного університету науки і технологій, подана на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 073 «Менеджмент». Тема дисертації затверджена на засіданні Вченої ради Українського державного університету науки і технологій (протокол № 3 від 20.12.2022).

1. Ступінь актуальності теми дисертації та її зв'язок із планами наукових робіт університету.

Актуальність теми зумовлена визначальною роллю залізничного транспорту в забезпеченні транспортної мобільності населення та підтриманні соціально-економічних зв'язків. Водночас функціонування пасажирського комплексу залізничного транспорту характеризується наявністю системних проблем, зокрема збитковістю перевезень, державним регулюванням більшості тарифів, значною зношеністю матеріально-технічної бази, невідповідністю нормативно-правового забезпечення сучасній структурі управління, а також незавершеністю процесів реформування. Додатковими чинниками є функціонування залізничного транспорту в умовах економічних, соціальних, політичних та військових криз, а також посилення конкуренції з боку автомобільного й авіаційного транспорту, що призводить до поступової втрати його ринкових позицій.

У зв'язку з цим особливої актуальності набуває розвиток і посилення конкурентних переваг залізничного транспорту та підвищення його клієнтоорієнтованості. Сучасні умови вимагають переходу від сприйняття пасажиропотоків як однорідної маси до формування індивідуалізованого підходу в обслуговуванні клієнтів. У цьому контексті важливим є вивчення споживчих сегментів з метою глибшого розуміння їхніх потреб. Як показав досвід, особливості функціонування залізничного транспорту України виключають можливість прямого запозичення зарубіжних моделей реформування та зумовлюють необхідність розроблення власної стратегії розвитку.

2. Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.

Дисертація виконана з урахуванням та відповідно до основних положень Національної транспортної стратегії України на період до 2030 року (схваленої постановою Кабінету Міністрів України від 27 грудня 2024 р. № 1550), Плану заходів з реформування залізничного транспорту (затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 27 грудня 2019 р. № 1411-р), Стратегії акціонерного товариства «Українська залізниця» на 2019-2023 роки (погодженої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 12 червня 2019 р. № 591-р).

3. Наукова новизна, теоретичне та практичне значення результатів дисертації. Наукова новизна одержаних результатів. Представлені у дисертації теоретичні та

практичні рекомендації щодо формування комплексного підходу до організації та управління залізничними пасажирськими перевезеннями поглиблюють вирішення науково-прикладного завдання організаційного розвитку пасажирського комплексу залізничного транспорту, підвищення його конкурентоспроможності та формування клієнтоорієнтованого підходу в наданні послуг. Найбільш важливі результати дослідження, що містять наукову новизну, полягають у такому:

вперше:

– запропоновано науково-методичний підхід до сегментації клієнтів залізничного транспорту, який поєднує характеристики пасажиропотоків, поведінкові ознаки та індивідуальні потреби пасажирів і покладений в основу маркетингової класифікації пасажирських перевезень залізничним транспортом, що дало змогу пов'язати потреби клієнтів із параметрами транспортного планування;

удосконалено:

– класифікацію пасажирських поїздів на залізничному транспорті України шляхом уточнення їх категорій за умовами курсування, введення категорій далеких і туристичних поїздів, а також конкретизації можливих композицій составів та переліку категорій поїздів, до складу яких можуть включатися поштові, багажні, поштово-багажні вагони та вагони для перевезення автомобілів;

– організаційну структуру управління пасажирським комплексом залізничного транспорту України на період збереження монопольного становища у сфері пасажирських перевезень, яка передбачає формування інтегрованого пасажирського перевізника з чітким розподілом функцій, майна та персоналу між його підрозділами;

– бізнес-модель функціонування пасажирської компанії, яку, на відміну від чинної фрагментованої системи організації пасажирських перевезень, побудовано на узгодженні споживчих сегментів, джерел доходів, ключових ресурсів, основних видів діяльності та моделей взаємодії структурних підрозділів у межах єдиного виробничого процесу;

– організацію залізничних пасажирських перевезень на засадах процесного управління через визначення послідовності виконання операцій, меж відповідальності структурних підрозділів і точок контролю якості в межах єдиного технологічного процесу;

– методичні положення щодо формування маршрутної мережі пасажирських поїздів, які, на відміну від підходів, зосереджених переважно на експлуатаційних показниках, враховують рівень самоокупності перевезень, можливості державної компенсації соціально значущих маршрутів, внутрішнього перерозподілу ресурсів у межах пасажирського комплексу та суспільну значущість маршрутів;

набули подальшого розвитку:

– дослідження історичних передумов формування сучасної системи управління залізничними пасажирськими перевезеннями в Україні та її трансформації від моменту створення АТ «Укрзалізниця» до сучасного стану;

– узагальнення та систематизація міжнародного досвіду формування структур управління пасажирським комплексом залізничного транспорту з виокремленням типових проблем, які виникали у процесі реформування залізничних компаній;

– теоретичні положення щодо систематизації проблем функціонування пасажирського комплексу залізничного транспорту України на основі аналізу його внутрішнього і зовнішнього середовища;

– обґрунтування напрямів розвитку залізничних пасажирських перевезень у частині розвитку комерційних сегментів, оптимізації витрат пасажирського комплексу, розвитку

залізничного туризму, мультимодальних перевезень та подальшої цифровізації управління і сервісів.

Практичне значення одержаних результатів. Отримані в роботі результати формують практичне підґрунтя для підвищення ефективності організації та управління залізничними пасажирськими перевезеннями, а також забезпечення сталого функціонування пасажирського комплексу залізничного транспорту в умовах реформування галузі. Реалізація запропонованих рішень сприятиме підвищенню якості послуг та рівня клієнтоорієнтованості, покращенню операційних та фінансових показників, а також зростанню конкурентоспроможності залізничного транспорту на ринку пасажирських перевезень.

Результати дослідження можуть бути використані АТ «Укрзалізниця» у процесі анбандлінгу та підготовки компанії до функціонування в умовах конкурентного ринку пасажирських перевезень, а також майбутніми залізничними пасажирськими операторами після його відкриття.

Окремі положення та результати дослідження впроваджено у діяльність транспортних підприємств, що підтверджено відповідними актами, зокрема ТОВ «НВП «АТТРАНС» акт впровадження від 24.02.2026р та ТОВ «Закарпатінтерпорт» акт впровадження від 03.03.2026р.

Результати дисертації використовуються в навчальному процесі Українського державного університету науки і технологій під час підготовки здобувачів вищої освіти ступенів «Бакалавр» і «Магістр», зокрема при викладанні навчальних дисциплін «Управління конкурентоспроможністю» та «Управління змінами», а також під час виконання кваліфікаційних робіт, що підтверджується актом впровадження від 09.01.2026.

Особистий внесок здобувача. Дисертація є одноосібно виконаною працею. Усі наукові результати, отримані у дисертації та винесені на захист, здобуті автором особисто і відображені в наукових публікаціях. Із наукових праць, опублікованих у співавторстві, у дисертації використано лише ті положення, ідеї та висновки, які є результатом особистих досліджень автора.

Оцінка мови та стилю дисертації. Дисертація викладено діловою українською мовою з дотриманням вимог наукового стилю. Виклад результатів дослідження, наукових положень і висновків забезпечує доступність їх сприйняття та осмислення.

4. Наукові публікації, у яких висвітлені основні наукові результати дисертації, та повнота опублікування результатів дослідження.

Основні результати дисертації викладено автором у 14 наукових працях, серед яких: 4 статті у наукових фахових виданнях України, 1 стаття, що включена до міжнародної наукометричної бази даних Scopus, а також 9 тез доповідей на міжнародних науково-практичних конференціях.

Статті у наукових фахових виданнях України:

1. Чаркіна Т. Ю., Григоренко А. Д. Трансформація структури управління пасажирським господарством залізничного транспорту: світовий досвід та його адаптація до сучасних умов в Україні. *Review of Transport Economics and Management*. 2023. Вип. 10 (26). С. 150-162. URL: https://doi.org/10.15802/rtem2023/300532.

2. Чаркіна Т. Ю., Григоренко А. Д. Сучасні проблеми та основні тренди розвитку залізничних пасажирських перевезень в Україні. *Ефективна економіка*. 2024. № 3. URL: https://doi.org/10.32702/2307-2105.2024.3.19.

3. Чаркіна Т. Ю., Григоренко А. Д. Нова класифікація пасажирських перевезень залізничним транспортом. *Вісник економіки транспорту і промисловості: збірник науково-практичних статей*. 2024. № 87. С. 196-206. URL: https://doi.org/10.18664/btie.87.322719.

4. Григоренко А. Д. Новий підхід до організації залізничних приміських пасажирських перевезень. *Інвестиції: практика та досвід*. 2025. № 21. С. 257-265. URL: https://doi.org/10.32702/2306-6814.2025.21.257.

Публікації, що включені до міжнародної наукометричної бази даних Scopus:

1. Charkina T., Hryhorenko A. Rail Tourism as a Strategic Direction of Railway Passenger Transportation Development. *Transport Means 2025 : Proc. of the 29th Intern. Sci. Conf.* (Oct. 01-03, 2025, Klaipeda, Lithuania). Kaunas University of Technology [et al.]. Kaunas, 2025. P. 537–541. URL: https://doi.org/10.5755/e01.2351-7034.2025.P537-541.

Тези доповідей та матеріали науково-практичних конференцій:

1. Grigorenko A. D. Development prospects of railway postal transportation in Ukraine. *Modern Technologies: Improving the Present and Impacting the Future: International Scientific Multidisciplinary Conference of Students and Beginner Scientists* – Дніпро: Український державний університет науки і технологій; 2022. – 118 с. (С. 19-20).

2. Чаркіна Т. Ю., Григоренко А. Д. Мультимодальні пасажирські перевезення як стратегічний напрямок розвитку залізничного транспорту України. *The 3th International scientific and practical conference «Theoretical aspects of education development»* (January 24-27, 2023) Warsaw, Poland. International Science Group. 2023. 569 p. (P. 254-257).

3. Чаркіна Т. Ю., Задоя В. О., Григоренко А. Д. Необхідність інноваційних змін у композиціях пасажирських поїздів. *Проблеми та перспективи розвитку залізничного транспорту* [Текст]: матеріали 82 Міжнародної науково-практичної конференції, 20-21 квітня 2023 р. / за заг. ред. Ю. С. Пройдака, Р. В. Маркуля. УДУНТ. – Дніпро, 2023. – 428 с. (С. 157-159).

4. Григоренко А. Д. Новий підхід до оцінювання якості залізничних пасажирських перевезень. *Міжнародна транспортна інфраструктура, індустріальні центри та корпоративна логістика*: матеріали дев'ятнадцятої науково-практичної міжнародної конференції (1-2 червня 2023 р.)./ Мін-во освіти і науки України; Укр. держ. ун-т залізн. трансп. – Харків: УкрДУЗТ, 2023. – 467 с. (С. 217-219).

5. Чаркіна Т. Ю., Григоренко А. Д. Актуальність розвитку нічних пасажирських поїздів. *The 12th International scientific and practical conference «Scientific research in the modern world»* (September 21-23, 2023) Perfect Publishing, Toronto, Canada. 2023. 450 p. (P. 429-433).

6. Чаркіна Т. Ю., Григоренко А. Д. Переосмислення концепції організації туристичних подорожей залізничним транспортом. *The 1st International scientific and practical conference «Scientific achievements of contemporary society»* (August 15-17, 2024) Cognum Publishing House, London, United Kingdom. 2024. 491 p. (P. 454-458).

7. Чаркіна Т. Ю., Григоренко А. Д. Формування системи цифрового менеджменту в залізничних пасажирських перевезеннях. *The 10th International scientific and practical conference «Science and society: modern trends in a changing world»* (September 2-4, 2024) MDPC Publishing, Vienna, Austria. 2024. 277 p. (P. 241-245).

8. Grigorenko A. D. Employee Rating as a Method of Increasing the Motivation of the Staff of Ukrzaliznytsia. *Актуальні проблеми та тренди розвитку систем управління в сучасних умовах* [Текст] : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, 26 березня 2025 р.

/ за заг. ред. Ю. Пройдака. Укр. держ. ун-т науки і технологій. – Дніпро, 2025. – 255 с. (С. 136-138).

9. Чаркіна Т. Ю., Григоренко А. Д. Необхідність впровадження ERP-системи управління пасажирським комплексом залізничного транспорту. Цифрова економіка [Електронний ресурс]: зб. матеріалів III Міжнародної науково-практичної. конференції, 5-6 червня 2025 р., м. Київ. – К.: КНЕУ, 2025. – 1101 с. (С. 495-499). URL: https://doi.org/10.33111/978-966-926-559-3.

Апробація результатів дисертації. Основні положення та отримані результати дослідження пройшли апробацію на 9 міжнародних науково-практичних конференціях.

5. Дані про відсутність текстових запозичень та порушень академічної доброчесності.

Під час виконання дисертації аспірант Григоренко А. Д. дотримувався принципів академічної доброчесності, що підтверджено сервісом перевірки робіт на виявлення схожості текстів Turnitin. За результатами перевірки та аналізу матеріалів дисертації не було виявлено ознак академічного плагіату, самоплагіату, фабрикації, фальсифікації.

ВИСНОВОК:

Ознайомившись з дисертацією Григоренка Андрія Дмитровича на тему «Комплексний підхід до організації та управління залізничними пасажирськими перевезеннями» за спеціальністю 073 «Менеджмент» та науковими публікаціями, в яких висвітлено основні наукові результати, а також з урахуванням результатів апробації дослідження, вважаємо, що:

1. Дисертація «Комплексний підхід до організації та управління залізничними пасажирськими перевезеннями» за актуальністю, ступенем наукової новизни, обґрунтованістю та практичним значенням отриманих результатів є завершеним науковим дослідженням, що відповідає ОНП «Менеджмент».

2. Дисертація «Комплексний підхід до організації та управління залізничними пасажирськими перевезеннями» відповідає вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44, і рекомендується до захисту в разовій спеціалізованій вченій раді.

Голова засідання, завідувач кафедри
«Економіка та менеджмент», д.е.н., професор Тетяна ЧАРКІНА

Вчений секретар УДУНТ Тетяна РАДКЕВИЧ

Міністерство освіти і науки України
Український державний університет науки і технологій
ЄДРПОУ 44165950
місто Дніпро